

DOKAZ O ISKUSTVU U PRETHODNE TRI GODINE (REALIZOVANI PROJEKTI)

Projekti u 2022. godini:

- **“Social club ADAPT”**

Projektom „Social club ADAPT“ želi se uticati na stepen socijalne uključenosti LSI u Nikšiću na koji je dodatno negativno uticala Kovid pandemija i sve restriktivne mjere koje su sprovedene u cilju njenog suzbijanja. Osnivanjem prvog funkcionalnog društvenog kluba za osobe sa različitim vrstama i stepenom invaliditeta čije programske aktivnosti mogu zadovoljiti različite potrebe i interesovanja LSI u Nikšiću značajno bi se olakšala njihova integracija i podigao stepen zadovoljstva životom u lokalnoj zajednici, ali i dodatno osnažili njihovi kapaciteti.

Kako bi se odgovorilo različitim potrebama i interesovanjima LSI planirano je da i aktivnosti kluba budu raznovrsne. Tako je za osnaživanje od negativnih posledica izolovanosti u periodu Kovid pandemije po psihičko zdravlje planirano sprovođenje 15 motivacionih radionica psihološke pomoći i 15 socio-okupacionih radionica. U cilju osnaživanja žena sa invaliditetom planira se uspostavljanje ženskog kutka u okviru kluba. Za uticanje na nivo participacije u sferi kulture, klub će organizovati slikarske radionice, tematske književne, muzičke, i filmske večeri, zadovoljiće i potrebe LSI za rekreativnim aktivnostima i društvenim igrama kroz organizovanje termina za šah, pikado i dr. Direktan kontakt sa širom zajednicom i bolja promocija aktivnosti kluba će se ostvariti kroz aktivnosti Info dana tokom kojeg će biti prezentovane aktivnosti kluba i podijeljen informativno-edukativni materijali. Pored LSI i posebnog naglaska na žene sa invaliditetom, projektom su obuhvaćeni i članovi njihovih porodica, a u cilju veće društvene kohezije biće uključene romske i omladinske volonterske grupe. Takođe, organizovanjem tribine o potrebama socijalne uključenosti LSI targetiramo lokalnu zajednicu i širu javnost u pogledu razbijanja predrasuda i stvaranja pravilnih stavova prema LSI. Benefiti ovog projekta za društvenu zajednicu su višestruki. Prije svega Nikšić će dobiti prvi društveni klub koji će biti mjesto neformalnog okupljanja, informisanja, edukacije, relaksacije i kulturne participacije lica sa različitim vrstama invaliditeta, takođe ovaj klub može biti i mjesto novih inicijativa LSI i njihovog povezivanja sa drugim klubovima, organizacijama i institucijama. Projekat Social Club Adapt realizujemo u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP. U Crnoj Gori, ReLOaD2 se sprovodi u partnerstvu s 15 opština u sklopu pet klastera, među kojima je klaster “Zajedno Nikšić i Plužine”.

- **“Artos – prilika za inovativno zaposlenje”**

Projektom “Artos – prilika za inovativno zaposlenje” NVO “MOZAIK NIKŠIĆ” kao organizacija koja se zalaže za socijalno preduzetništvo, pokreće akvaponijsku proizvodnju u cilju zapošljavanja žena sa invaliditetom. Cilj projekta je kreiranje novih i održivih radnih mjesta i zasnivanje “start-up” akvaponijskog sistema. Kroz

projektne aktivnosti, žene sa invaliditetom su prošle licenciranu obuku za rad i uspostavljanje održivog sistema proizvodnje organskog povrća i ribe u akvaponijskom sistemu.

Projekat kofinansira EU i Vlada CG, a sprovodi "Eparhija-budimljansko Nikšićka". Predviđeno trajanje projekta je 12 mjeseci, a budžet neophodan za realizaciju iznosi 15000,00 eura.

- **"Podrži OSI!"**

Opšti cilj projekta „Podrži OSI!“ je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva OSI životom u lokalnoj zajednici. Učestvovanjem u aktivnostima korisnici/ce će podići stepen socijalizacije i integracije OSI u lokalnoj zajednici, a time i stepen zadovoljstva kvalitetom života.

Specifični cilj projekta je uspostavljanje funkcionalnog socijalnog servisa podrške u Nikšiću za OSI sa različitim vrstama invaliditeta. Za vrijeme trajanja projekta biće organizovano psihološko savjetovanje, socijalno savjetovanje, različite kuturne i rekreativne aktivnosti kao i grupne psiho-socijalne radionice za osnaživanje OSI. Istovremeno će se postići integracija sa postojećim društvenim klubom za OSI kroz koji će se organizovati zajedničke aktivnosti.

Projekat se sprovodi u okviru projekta "Jačanje otpornosti starijih i lica sa invaliditetom tokom Covid-19 virusa i budućih kriza" koji se sprovodi sa Crvenim krstom Srbije, a uz finansijsku podršku Evropske unije i Austrijske agencije za razvoj. Predviđeno trajanje projekta je 10 mjeseci, a budžet neophodan za realizaciju iznosi 5700,00 eura.

Projekti u 2023. godini:

- **"Pristupačan prevoz – preduslov za razvoj OSI"**

Opšti cilj projekta „Pristupačan prevoz – preduslov za razvoj OSI“ je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva OSI životom u lokalnoj zajednici. Uspostavljanjem pristupačnog prevoza korisnici/ce će podići stepen socijalizacije i integracije u lokalnoj zajednici, a time i stepen zadovoljstva kvalitetom života.

Specifični cilj projekta „Pristupačan prevoz – preduslov za razvoj OSI“ je uspostavljanje inovativne socijalne usluge „prevoz od vrata do vrata“ u Nikšiću za osobe sa različitim vrstama invaliditeta. Ova vrsta servisa podrške će unaprijediti nivo samostalnosti OSI u zajednici i promovisati mogućnost razvoja i unapređenja usluga socijalne i dječije zaštite za OSI, te povećati broj i kvalitet usluga koje se pružaju OSI u Nikšiću.

Projekat "Pristupačan prevoz - preduslov za razvoj OSI" realizuje NVO "MOZAIK NIKŠIĆ" u saradnji sa Opštinom Nikšić i Udruženjem Plegije Nikšić, a podržan je kroz subgranting program, u okviru projekta "Jednakošću do dostojanstvenog života OSI

u Crnoj Gori” koji sprovodi Savez slijepih Crne Gore u partnerstvu sa Udruženjem za podršku osobama sa invaliditetom Bijelo Polje. Program finansira Evropska unija uz kofinansiranje Ministarstva javne uprave.

- **“Zajedno donOSImo odluke”**

Projektom se želi doprinijeti povećanju stepena učešća organizacija osoba s invaliditetom (OOSI) i osoba sa invaliditetom (OSI) u procesima donošenja odluka i kreiranja politika na lokalnom nivou, te osnažiti njihovi zagovarački kapaciteti i znanje o pravima OSI.

Planirani ciljevi biće ostvareni kroz učešće predstavnika OOSI i OSI na obuci koja je podijeljena u dvije cjeline. Prvi dio treninga se zasniva na edukaciji o Konvenciji UN i ljudskim pravima OSI, dok se drugi dio obuke zasniva na edukativno-praktičnom dijelu koji se tiče javnog zagovaranja za prava OSI na nacionalnom i lokalnom nivou u skladu s EU praksama. Takođe, projekat za cilj ima pokretanje inicijative za donošenje Strategije za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 na lokalnom nivou, odnosno na nivou opštine Nikšić i izradu Analize postojećeg stanja u oblastima koje tretira navedena Strategija na lokalnom nivou kao polazne tačke za inicijativu. Projektom će biti obuhvaćene organizacije osoba s invaliditetom (OOSI), osobe s invaliditetom (OSI), lokalna uprava, mediji, građani i društvo u cjelini.

Projekat je podržan kroz program Podržani=Osnaženi koji realizuje Fond za aktivno građanstvo u partnerstvu sa Zakladom za razvoj lokalne zajednice „Slađalica“ iz Hrvatske. Program finansira Evropska unija, a kofinansira Ministarstvo javne uprave.

- **“Mapiraj, informiši, adaptiraj”**

Glavni cilj projekta **Mapiraj, informiši, adaptiraj** je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva OSI životom u lokalnoj zajednici kroz poboljšanje nivoa pristupačnosti površina i ustanova u javnoj upotrebi osobama sa invaliditetom u Nikšiću i stvaranjem uslova za veću slobodu kretanja. Specifični ciljevi projekta su: Izrađen dokument o stanju pristupačnosti ustanova i drugih objekata u javnoj upotrebi kroz mapiranje i analizu trenutnog stanja u opštini Nikšić, šodignut stepen pristupačnosti javnih površina upotrebom mobilnih rampi i adaptacijom pristupačnosti Eko parka Blace za OSI, informisane nadležne institucije i šira javnost o zakonskim regulativama u vezi pristupačnosti i podignut nivo svijesti o značaju pristupačnosti i slobode kretanja. Trajanje projekta 5 mjeseci, uz budžet od 5020,00 eura. Projekat je podržan od strane Opštine Nikšić i trenutno je u realizaciji.

- **“ADAPT to EMPOWER”**

Opšti cilj projekta „ADAPT to EMPOWER“ je olakšana integracija i podignut stepen zadovoljstva životom u lokalnoj zajednici za najmanje 30 OSI. Učestvovanjem u aktivnostima kluba korisnici/ce će podići stepen socijalizacije i integracije OSI u lokalnoj zajednici, a time i stepen zadovoljstva kvalitetom života. Specifični cilj projekta je unapređenje kapaciteta i kvaliteta Društvenog kluba za osobe sa invaliditetom kroz unapređenje postojećih, ali i implementaciju novih servisa

podrške i aktivnosti. Projektom će se nastaviti servis psihosocijalne podrške, ali i oformiti dva nova servisa: pravno savjetovalište za OSI i servis „mobilni timovi za podršku“. U oblasti umjetničkih radionica organizovaće se dodatne radionice u oblasti slikarstva, ali i organizovati nove kroz radionice oblikovanja gline. Takođe, novitet u radu Kluba će biti organizacija radno-okupacione terapije i edukativnih radionica. Projekat realizujemo u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2, koji finansira Evropska unija, a sprovodi UNDP. U Crnoj Gori, ReLOaD2 se sprovodi u partnerstvu s 15 opština u sklopu pet klastera, među kojima je klaster “Zajedno Nikšić i Plužine”.

- **“Zajedno pROBajmo oRODniti budžet”**

Cilj projekta je ostvarivanje rodne ravnopravnosti kroz implementaciju koncepta rodno odgovornog budžetiranja. Rodno odgovorno budžetiranje podrazumijeva uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces lokalnih zajednica. Analizom rodne komponente trenutnog budžeta Sekretarijata za finansije i Sekretarijata za prostorno planiranje i ekologiju u opštini Nikšić, kao i upoznavanjem donosilaca odluka s rezultatima ove analize, ukazaćemo na nedostatke tzv. "rodno neutralnog" budžeta. Glavni cilj ove analize je poboljšanje postojećih politika ili razvoj novih politika koje će odgovoriti na potrebe oba pola. Time se postiže veći kvalitet i efikasnost politika, te efikasnije korišćenje sredstava, što je posebno važno za društva koja raspolažu ograničenim resursima, kao što je naše. Specifični cilj: organizacija edukativnih treninga za zaposlene iz Opštine Nikšić i za osobe sa invaliditetom, s akcentom na žene s invaliditetom o principima rodno budžetiranja. Projekat je podržan od strane Švedske agencije za razvoj u partnerstvu sa Ženskom akcijom.

Projekti u 2024. godini:

- **„PREVOZ OD VRATA DO VRATA ZA OSI“**

Socijalna usluga koju sprovodi NVO MOZAIK NIKŠIĆ, a koja je budžetirana kroz budžet Opštine Nikšić za 2024. godinu. Podrazumijeva sprovođenje usluge besplatnog prevoza pristupačnim vozilom za sve OSI u Nikšiću.

- **„OSNAŽENE – VIDLJIVE“**

Glavni cilj ovog projekta je promocija prava i mogućnosti žena s invaliditetom (ŽSI) i njihovo osnaživanje kroz različite kulturne aktivnosti i edukacije.

Specifični cilj projekta je unapređenje samopouzdanja, vidljivosti i aktivnog učešća žena s invaliditetom kroz kulturne aktivnosti poput izrade motivacionog murala, organizovanja modne revije, radionica, filma i istraživanja, radi stvaranja inkluzivnijeg društva u Nikšiću. Kroz aktivnosti koje će se realizovati kroz ovaj projekat planiramo da uključimo cijelu lokalnu zajednicu kojoj ćemo predstaviti doprinose koje ŽSI imaju u društvu, istaći ćemo priče ŽSI koje su postigle uspjehe u različitim sferama života, takođe utićemo na podizanje svijesti o inkluzivnosti i raznolikosti u modi. Dobijanjem podataka o stvarnom učešću ŽSI u kulturnim događajima i Identifikacijom prepreka i problema moći ćemo da damo preporuke za

poboljšanje njihove uključenosti. Realizacijom ovog projekta ćemo doprinijeti stvaranju inkluzivnog okruženja koje podržava žene s invaliditetom, promoviše njihove talente i doprinosi razvoju svijesti o važnosti njihovog uključivanja u različite aspekte društva. **Rezultati koji će biti postignuti realizacijom projekta odnose se na:** Umanjen stepen diskriminacije i društvene marginalizacije žena s invaliditetom i drugih osoba koji imaju invaliditet u Crnoj Gori za 3% i Povećan stepen osnaženosti žena s invaliditetom, drugih osoba s invaliditetom i članova njihovih porodica, kao i donosilaca odluka o ljudskim pravima, zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti za 2%. Dok se ishodi specifičnih aktivnosti odnose na:

- 1.) Izrađen mural o uspješnim ženama s invaliditetom.
- 2.) Uspješno održana modna Revija sa komadima odjeće koje su sašile žene s invaliditetom.
- 3.) Sprovedene dvije radionice o osnaživanju žena s invaliditetom
- 4.) Sprovedeno Istraživanje o učešću žena s Invaliditetom u kulturnom životu u kome je učestvovalo najmanje 50 žena s invaliditetom.
- 5.) Produkcija i projekcija filma o uspješnim ženama s invaliditetom: Film je snimljen, editovan i prikazan. Mjerljivi rezultati uključuju dužinu filma, broj žena koje su učestvovala u filmu, broj projekcija, i procijenjeni doseg publike.
- 6.) Podignut nivo svijesti javnosti o mogućnostima žena s invaliditetom kroz medijsku kampanju.

- **„OSNAŽI, AKTIVIRAJ, ANGAŽUJ SE!“**

Projekat *Osnaži, Aktiviraj, Angažuj SE! #Empower, Activate, Engage*, ima za cilj unaprijeđenje kvaliteta života i povećanja društvenog učešća osoba s invaliditetom u Nikšiću. Planirani cilj će se ostvariti kroz realizaciju sledećih aktivnosti: Psihološka podrška za OSI; Pravno savjetovalište za OSI; Kreativno umjetničke radionice za OSI; Trening za predstavnike OOSI i OSI na teme Ljudska prava OSI i Analiza Strateških dokumenata; Inicijativa za osnivanje Skupštine osoba s invaliditetom u Opštini Nikšić; Obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom; Medijska kampanja (kampanja na društvenim mrežama i kampanja medijima). Direktna ciljna grupa su osobe s invaliditetom, organizacije osoba s invaliditetom, OSI iz RE zajednice. Indirektnu ciljnu grupu čine porodice osoba s invaliditetom, lokalna samouprava, pojedinci, građani, mediji. Navedene aktivnosti imaće za rezultate: 1) Povećan nivo znanja i kapaciteta OSI; 2) Povećan nivo socijalne uključenosti OSI; 3) Povećan nivo aktivnog učešća OSI u političkom i javnom životu; 4) Podignut nivo svijesti javnosti o potrebama i mogućnostima OSI. Realizacijom pomenutih aktivnosti povećaće se informisanost o pravima i resursima OSI, što će doprinijeti osnaživanju i samozastupanju. Učešćem u aktivnostima osobe s invaliditetom uključujući RE zajednicu steći će praktične vještine neophodne za tržište rada, čime se povećavaju njihove šanse za zapošljavanje i ekonomska nezavisnost. Takođe, kroz osnivanje Skupštine osoba s invaliditetom, ojačat će se društvena inkluzija i vidljivost ove populacije u lokalnoj zajednici, promovišući društvo jednako za sve svoje građane. Realizacija projekta će trajati osam mjeseci.

Rezultat 1. Povećan nivo znanja i kapaciteta OSI

Prvi rezultat projekta se odnosi na povećanje nivoa znanja i kapaciteta kod OSI, predstavnika OOSI, uključujući i OSI koje su pripadnici RE populacije. U ovu svrhu biće organizovana dva dvodnevna treninga, za predstavnike OOSI i OSI - „Analiza strateških dokumenata“ i za OSI iz RE zajednice - „Ljudska prava OSI“. Ovaj rezultat podrazumijeva da je više od 80% učesnika treninga zadovoljno treninzima o povećanju nivoa znanja potrebnih za aktivno učešće u društvu i ostvarivanje prava i usluga dostupnih osobama s invaliditetom.

Rezultat 2. Povećan nivo socijalne uključenosti OSI

Drugi rezultat projekta se ogleda u povećanju socijalne uključenosti kod najmanje 25 OSI, kroz sprovođenje i pružanje servisa podrške kao što su psihosocijalna podrška (grupna i individualna), kreativna podrška (kreativne radionice) i pravna podrška odnosno pravno savjetovalište. Kroz rad svih servisa za OSI pripadnike RE populacije biće obezbijeđena medijacija. Takođe, rezultat podrazumijeva i ekonomsko osnaživanje OSI kroz zaposlenje u okviru stažiranja za najmanje 2 OSI.

Rezultat 3. Povećan nivo aktivnog učešća OSI u političkom i javnom životu

Treći rezultat projekta predstavlja aktivno učešće u političkom i javnom životu, kroz osnivanje i učestvovanje u radu Skupštine osoba sa invaliditetom u Opštini Nikšić. Skupština OSI predstavlja inovativan način za aktivno učešće i rješavanje problema ove zajednice.

Rezultat 4. Podignut nivo svijesti javnosti o potrebama i mogućnostima OSI

Četvrti očekivani rezultat je podignut nivo svijesti javnosti o potrebama i mogućnostima OSI za šta će biti organizovana medijska kampanja tokom čitavog trajanja projekta, kampanja na društvenim mrežama, obilježavanje Međunarodnog dana OSI, promocija servisa podrške, prve Skupštine OSI i sl.

- **„KREATIVNE SOCIJALNE PREDUZETNICE“**

Glavna ideja projekta je valorizacija kreativnih kapaciteta OSI koji su prepoznati kroz trogodišnji rad NVO MOZAIK organizujući kreativne aktivnosti i radionice. Kroz aktivnosti je kristalizovan kreativni potencijal i rad OSI, posebno ŽSI, uz prepoznavanje želje za samozaposlenjem i kreiranjem socijalnog preduzetništva. Ova činjenica ukazuje na to da je potrebno ekonomski osnažiti nezaposlene ŽSI kroz kreiranje socijalnog preduzeća, edukaciju o sistemu zapošljavanja i kroz informisanje poslodavaca o benefitima zapošljavanja OSI. Opšti cilj projekta: Podrška inkluzivnom zapošljavanju osoba sa invaliditetom sa akcentom na žene sa invaliditetom, zagovaranje i kreiranje socijalnih preduzeća i približavanje tržištu rada.

Specifični cilj 1: Osnivanje socijalnog preduzeća za zapošljavanje 3 ŽSI u opštini Nikšić.

Specifični cilj 2: Unaprijediti nivo informisanosti, znanja i šanse za zapošljavanje OSI u opštini Nikšić kroz organizovanje edukativnih obuka za OSI, poslodavce i zagovaranje socijalnog preduzetništva.

R1. Osnovano jedno socijalno preduzeće za zapošljavanje OSI (art shop)

Ovaj rezultat se odnosi na pravno osnivanje preduzeća, kreiranje identiteta, brenda, sistematizacije radnih mjesta i programa rada u skladu sa zakonskom regulativom

.R2. Zaposlene 3 žene sa invaliditetom u socijalnom preduzeću

Drugi rezultat se odnosi na otvaranje direktnih radnih mjesta za 3 žene sa invaliditetom, na mjestima prodaje, marketinga i proizvodnje u art shopu u trajanju od 6 mjeseci na puno radno vrijeme.

R3. Povećano znanje osoba sa invaliditetom i poslodavaca u oblasti zapošljavanja i podsticajnih mjera

Treći rezultat projekta ogleda se u osnaživanju i jačanju kapaciteta OSI u oblasti zapošljavanja, aktivnih mjera zapošljavanja i podsticajnih mjera, uz informisanje poslodavaca o svim benefitima prilikom zapošljavanja OSI.

● ***„JAČANJE OTPORNOSTI ŽENA SA INVALIDITETOM NA UTICAJ KLIMATSKIH PROMJENA U REGIJI ZAPADNOG BALKANA“***

Projekat ima za cilj jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva, posebno onih koje okupljaju žene sa invaliditetom, za praćenje klimatskih politika kroz upotrebu alata rodno odgovornog budžetiranja. Kroz edukacije, izradu analiza, inicijative i javne kampanje, projekat doprinosi smanjenju rodne i invaliditetom uslovljene nejednakosti u kontekstu klimatskih promjena. Aktivnosti se sprovode u tri države Zapadnog Balkana – Crnoj Gori, Srbiji i Bosni i Hercegovini – i uključuju treninge, izradu analiza strateških dokumenata, okrugle stolove s donosiocima odluka, podnošenje inicijativa i kreativne akcije podizanja svijesti poput murala i sadnje drveća. Projekat adresira višestruku ranjivost žena sa invaliditetom, osnažujući ih da aktivno učestvuju u kreiranju i praćenju klimatskih politika koje su pravedne i inkluzivne.

R1: Ojačani kapacitete žena sa invaliditetom o rodnoj ravnopravnosti, rodno odgovornom budžetiranju i uključivanju principa rodne ravnopravnosti u politike otpornosti.

R2: Urađena Analiza odgovora na klimatske promjene u okviru akcionih planova strateških dokumenata Ministarstva zdravlja, Ministarstva socijalne i dječije zaštite, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine.

R3: Unaprijeđena podrška i informisanost predstavnika/ca lokalnih uprava o potrebi orodnjavanja odgovora na klimatske promjene.

R4: Predložen prijedlog politika na lokalnom/nacionalnom nivou čija će primjena jačati otpornost najranjivih grupa zajednice na uticaje klimatskih promjena.

Blagoje Šturanović
Izvršni direktor NVO MOZAIK NIKŠIĆ
